

ĐỀ CƯƠNG VỀ VĂN HOÁ VIỆT NAM 1943: SỨ MẠNG VÀ TRÁCH NHIỆM HỘI NHẬP QUỐC TẾ CỦA THANH NIÊN SINH VIÊN VIỆT NAM

Trần Vũ Thư *

1. Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943 – Một di sản văn hoá quý báu

Cho đến nay, giá trị và tính hiện thực của bản Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943 vẫn còn nguyên giá trị, bởi:

a) Ba nguyên tắc Dân tộc hoá, đại chúng hoá và khoa học hoá.

b) Ba thành tố quan trọng của văn hoá: tư tưởng, học thuật và nghệ thuật.

c) Sáu nhiệm vụ trọng tâm được đề ra trong Nghị quyết số 33-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương ngày 9/6/2014:

- Xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện;

- Xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh;

- Xây dựng văn hóa trong chính trị và kinh tế;

- Nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động văn hóa;

- Phát triển công nghiệp văn hóa đi đôi với xây dựng, hoàn thiện thị trường văn hóa;

- Chủ động hội nhập quốc tế về văn hóa, tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại.

Đề cương có giá trị và tính hiện thực là bởi nó đã đề ra việc xây dựng và phát triển văn hoá, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước; bởi nó kế thừa và cụ thể hoá Đề cương về Văn hoá Việt Nam 1943 về mặt lý luận,

bao quát khá đầy đủ lĩnh vực văn hoá: tư tưởng, đạo đức, lối sống, di sản văn hoá, giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, văn học, nghệ thuật, thông tin đại chúng, giao lưu văn hoá với thế giới, thể chế và thiết chế văn hoá. Những giá trị nêu trên là hồn cốt, sức sống, bản sắc, truyền thống của con người Việt Nam. Những bản sắc văn hoá dân tộc ấy luôn được bảo lưu, gìn giữ và phát triển; đóng góp trong đời sống kinh tế, chính trị và văn hoá ở khu vực Đông Nam Á và trên thế giới tạo nên diện mạo văn hoá chung của nhân loại là cùng biết chung sống, cùng hợp tác, cùng làm việc, cùng học tập và hạnh phúc cùng hưởng, hoạn nạn cùng chia – những điều mà tổ chức UNESCO luôn kêu gọi những trái tim từ tâm, từ thiện, bao dung, “lá lành đùm lá rách”.

2. Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943 – Soi đường cho con người Việt Nam như một triết lý sống, rèn luyện và tu dưỡng của thế hệ thanh niên sinh viên Việt Nam.

Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 (Khóa VIII) của Đảng được coi là tầm cao lý luận, bao quát khá đầy đủ lĩnh vực văn hoá. Nghị quyết đã đề ra 6 nhiệm vụ trọng tâm xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện để xây dựng và phát triển văn hoá, đáp ứng yêu cầu phát triển

* Trường ĐH KD&CN Hà Nội

bền vững đất nước. Nghị quyết đó soi đường cho quốc dân đi, như một triết lý sống, rèn luyện và tu dưỡng của thanh niên sinh viên Việt Nam. Đúng như ánh lửa tâm nhìn của Đề cương văn hoá 1943, mà một học giả đã viết: “Trái tim con người xuất chúng bắt đầu đập khi khám phá ra một thứ để theo đuổi – một thứ hấp dẫn bạn, giải phóng bạn, thách thức bạn, hoặc mang đến cho bạn cảm giác ý nghĩa, hạnh phúc hay đam mê. Tất cả đều do con người. Con người của chính bạn” (Terry Orlick). Như vậy con người và văn hoá là một thành tố bất biến, con người còn, văn hoá còn.

Với tầm nhìn về con người và nghĩa vụ con người, Đề cương văn hoá 1943 đã sớm đưa ra nhiệm vụ xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh, nơi con người sinh ra và sinh sống, nơi con người giao lưu và hành xử với nhau. Trong đó, có một môi trường chính trị - xã hội, nơi con người cùng chung sống, cùng làm việc, cùng hợp tác theo cái bản thể “nhân chi sơ tính bản thiện”. Trong đó, con người phải nâng cao chất lượng sống, chất lượng lao động, chất lượng học tập và chất lượng hoạt động văn hoá. “Văn hoá là cái còn lại sau cùng khi tất cả đã mất đi” (Jim Rohn). Đây là tính nhân văn trong thời đại công nghiệp hiện đại số hoá và trí tuệ nhân tạo. Trong thế giới ấy, con người có nhiều thứ để học, để tiếp thụ tinh hoa văn hoá nhân loại để tự giàu hoá cho cái hào hoa phong nhã, cốt cách lễ thói, lối sống và phong cách sống của chính mình. Sự tinh túy ấy đã được đề cập đầy đủ trong Đề cương văn hoá 1943.

Về bản chất của văn hoá, trong bài phát biểu tại Hội nghị Văn hoá toàn quốc năm 2021, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng một lần nữa nhấn mạnh: “Xét cả lĩnh vực văn hoá vật thể và phi vật thể, văn hoá là những gì tinh hoa, tinh túy nhất, được kết tinh, hun đúc thành những giá trị tốt đẹp, đặc sắc, nhân văn, nhân ái và tiến bộ”. Như vậy, con người trong xã hội hiện đại càng phải biết bảo lưu, gìn giữ và phát triển bản sắc văn hoá dân tộc, mà mỗi cá thể là một hình ảnh thu nhỏ của nền văn hoá dân tộc.

Suốt 80 năm qua, Đề cương văn hoá Việt Nam 1943 là một di sản quý báu cùng với lịch sử hào hùng của dân tộc. Vâng, một Việt Nam biết lấy văn hoá, vốn kiến văn làm giá trị cốt lõi để chấn hưng dân tộc.

3. Từ Đề cương văn hoá Việt Nam 1943 đến hội nhập quốc tế của thanh niên sinh viên Việt Nam ngày nay – Sứ mạng và trách nhiệm

Hội nhập quốc tế có thể kể tới ba phương diện: hội nhập toàn cầu; hội nhập khu vực và hợp tác song phương. Hội nhập quốc tế chính là hình thức phát triển cao của thế giới vì: lợi ích quốc gia và dân tộc, vì sự tồn vinh của dân tộc mình và góp phần thúc đẩy toàn cầu tiến nhanh trên con đường văn minh thịnh vượng. Thật đúng là “quan san muôn dặm một nhà!”

Từ sau chiến tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, Việt Nam bước vào thời kỳ mới, vận mệnh mới, cơ hội mới. Chúng ta đã hội nhập kinh tế quốc tế, hội nhập trong lĩnh vực chính trị, quốc phòng, an ninh, hội nhập trong lĩnh vực

văn hoá, xã hội, giáo dục, khoa học, công nghệ và các lĩnh vực khác. Sự hội nhập tạo cơ hội cho chúng ta làm giàu bản sắc văn hoá thương mại - kinh doanh, khoa học - công nghệ, giáo dục - đào tạo, văn học - nghệ thuật. “Ở nhà với mẹ, biết ngày nào khôn!”. Trong tất cả, hoạt động giao lưu mở ra chân trời mới cho văn hoá Việt Nam phát triển, giàu có thêm lên về mặt tinh thần, về mặt cảm xúc, về ý tưởng, về hiện thực hoá các dự án trong nhiều lĩnh vực. Chúng ta tiếp thu các giá trị văn hoá tiên bộ. Hoạt động giao lưu văn hoá làm cho chúng ta tự tin hơn, niềm tin và khát vọng lớn lao hơn. Thật đúng: “Mua bán phát tài thông bốn biển / Làm ăn thịnh vượng nổi ba sông”.

Đất nước vào mùa. Trời đã sang canh. Mùa vụ đã tới. Thanh niên sinh viên chúng ta có nhiệm vụ mới, công việc mới, trách nhiệm mới, sứ mệnh mới. Tôi khuyên các bạn trẻ: “Cuộc phiêu lưu lớn nhất chính là dám sống cuộc đời mà bạn vẫn hằng mơ ước” và “Sự yêu thương mà chúng ta cho đi là sự yêu thương duy nhất mà chúng ta giữ được”. Đó là:

Về sứ mệnh:

- Khát khao vươn tới đỉnh cao của khoa học - kỹ thuật và làm chủ công nghệ cao phụng sự đất nước;

- Khát khao xây dựng và phát triển đất nước thông qua các kỹ năng tinh xảo của mình, nhằm mang lại những lợi ích thiết thực cho quốc gia;

- Khát vọng xây dựng một xã hội hạnh phúc cho người lao động, trẻ em và thanh niên Việt Nam trong môi trường chính trị - xã hội lành mạnh do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo;

- Khát vọng tự hoàn thiện mình để trở thành người công dân Việt Nam có ích, có trách nhiệm với quốc gia, đồng bào.

Về trách nhiệm:

- Phải biết tự học và tự giáo dục mình. Học suốt đời để không ngừng sáng tạo. Được học và được giáo dục để hành động đúng, tích cực mang lại kết quả tốt đẹp và ứng dụng trong cuộc sống. Phải ghi nhớ: học để biết, để thấu hiểu, để làm việc, để chung sống trong hoà bình, học để làm người, một con người có giáo dục và điều quan trọng là học để làm nên những điều vĩ đại, đem sự học cứu giúp thế gian, để không hổ thẹn được sinh ra trong trời đất này.

- Rèn luyện các kỹ năng đáp ứng nhu cầu cao của xã hội Việt Nam và quốc tế. Cụ thể là: kỹ năng học tập, làm việc và phát triển sự nghiệp. Trước nhất là kỹ năng sống (kỹ năng sinh tồn, kỹ năng nhân cách, kỹ năng chuyên môn, kỹ năng làm việc, kỹ năng lãnh đạo) và kỹ năng mềm (kỹ năng thực hành xã hội, kỹ năng khám phá năng lực bản thân, tư duy sáng tạo, xác định mục tiêu, lập kế hoạch và quản lý thời gian, kỹ năng giao tiếp, làm việc theo nhóm, kỹ năng xây dựng và phát triển thương hiệu cá nhân, kỹ năng giải quyết stress, kỹ năng giải quyết khủng hoảng,...).

- Xây dựng kỹ năng giao tiếp đạt đến trình độ cao, đẳng cấp. Miệng tươi, ăn nói ngọt ngào, mặn mà có duyên. Điều khởi sự cho mọi thành công. Khó trăm điều, biết liệu cũng xong. Đó là vốn kiến văn - phong văn hoá - văn hay chữ tốt. Ý tại ngôn ngoại. Ngôn từ giản dị, mà ý tưởng to lớn, thực tế.

- Suy nghĩ lớn, bắt đầu từ những việc nhỏ. Mọi con đường dẫn tới thành công, bắt đầu từ sự tử tế. Kết giao với người có đức để thành công. Luôn học hỏi để phát triển. Tư duy tiếp bước tư duy để đi tới cùng của một việc bằng niềm tin và sự kiên định, nhẫn nại.

- Thực hành nguyên tắc sống của Khổng Tử: “Tĩnh - Bình - Nhẫn - Nghe - Nhẹ”. Tĩnh là tĩnh tâm để suy nghĩ, phán xét mọi việc và những bất cập để có cách giải quyết thông minh. Bình là tâm bình – thế giới bình, tâm an – vạn sự an. Nhẫn là nhẫn nhịn, nhẫn nại, nhường nhịn, trời cao trong, thì biển lặng. Nghe là biết lắng nghe để thông minh hơn, để thu phục lòng người. Nhẹ là biết ứng xử để “thuận vợ thuận chồng – biển Đông tát cạn; thuận bầu thuận bạn – tát cạn biển Đông”.

Biến ước mơ thành hiện thực trong

đời sống thường nhật – cơm no áo ấm, có trường học, có bệnh viện cho trẻ em, cho người lao động khổ khó, người tàn tật, ông già bà cả côi cút không nơi nương tựa – thế là hiện thực hoá Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943. Văn hoá soi đường cho quốc dân đi là vậy.

Lời kết

Tôi xin mượn lời của một tác giả khuyết danh, kết lại vấn đề: Luận bàn về Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943: “Một người sẽ luôn có thể đi qua những thời điểm tối tăm của cuộc sống, nếu họ biết rằng có những người bạn vẫn chờ họ ở nơi ánh sáng”.

Vâng đây là sự tinh túy và di sản văn hoá quý báu mà trải nghiệm cuộc sống để lại. Đây cũng là lời nhắn gửi cái tinh túy thông tuệ của Đề cương về văn hoá Việt Nam 1943./.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết Hội nghị Trung ương 5 Khoá VIII*. Ngày 16/7/1998.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Nghị quyết số 33-NQ-TW*. Ngày 9/6/2014.
3. Đề cương về văn hoá Việt Nam.
4. Nguyễn Phú Trọng. *Phát biểu tại Hội nghị Văn hoá toàn quốc triển khai thực hiện Nghị quyết lần thứ XIII của Đảng về lĩnh vực văn hoá*. Ngày 24/11/2021.
5. Terry Orlick. *Top 8 quotes*. https://www.azquotes.com/author/64107-Terry_Orlick
6. Jim Rohn. *On Defining Your Team Culture And Identity*. <https://www.thellabb.com/Article>